

Margareta Brönmark, förstelärare på Marbäcksskolan. Legitimerad lärare i Svenska, SO åk 1-7, samt Matematik/Teknik åk 1-6

Som lärare är jag nyfiken och vill ständigt utveckla mig själv och mitt sätt att undervisa. Jag strävar efter att möta varje individ på deras nivå och ge eleverna möjligheter att kunna nå så långt som möjligt i sin kunskapsinhämtning. En förutsättning för detta är att se varje individ och att skapa en så bra relation som möjligt med eleverna. BFL försöker jag göra till en naturlig del av lärandet för mina elever.

Hösten 2014 tog jag emot en årskurs 1 som jag undervisar i svenska. Jag var nyfiken på ASL, att skriva sig till läsning, och mina elever och jag började arbeta med Ipad och att skriva tillsammans redan första veckan. Jag modellerar för eleverna hur texter kan se ut, jag läser och vi reflekterar kring texter, därefter arbetar eleverna i par och skriver egna texter tillsammans. De diskussioner som uppkommer när skrivparet arbetar är språkutvecklande och jag upplever att det blir fokus på språket när texten växer fram. Mina upplevelser är att samtal, frågor och svar gör att eleverna får tag på sin förförståelse och blir mer nyfikna i sitt lärande.

ASL OCH CIRKELMODELLEN FÖR ATT UTVECKLA ELEVERNAS TEXTER

14 APRIL 2015

Cirkelmodellen, att arbeta tillsammans för att gemensamt lära och sedan få prova mer självständigt är utvecklande för alla, både de elever som kommit långt och de som behöver stöd i sitt skrivande. Digitaliseringen av skrivandet påverkar textproduktionen och elevernas texter. Ipaden underlättar skrivandet rent fysiskt men det leder också till att antalet texter som eleverna producerar och är stolta över ökar i jämförelse med elever som i sin läs- och skrivutveckling endast använder penna som skrivverktyg. Texterna blir inte bara fler de blir längre, mer innehållsrika och till viss del mer korrekta. Jag ska beskriva vår resa mot faktatexter.

Vi startade i en frågeställning som var kopplad till vårt tema: " Hur klarar sig djuren när det blir höst och vinter?" Vi såg filmer och diskuterade utifrån dem. En av filmerna beskriver hur björnen gör för att överleva vintern. Veckan därpå tog vi upp innehållet igen och diskuterade vidare. Eleverna ställde fler frågor kring björnen och jag lät dem fundera över hur vi kunde ta reda på svaren på deras frågor. Några elever föreslog att vi kunde läsa en bok. Jag

läste en lätt faktatext för dem och därefter diskuterade vi om de tyckte att de fick svar på sina frågor. Vi pratade även om vad som kännetecknar en faktatext.

Tillsammans gjorde vi en tankekarta på tavlan där eleverna talade om vad de kom ihåg från filmen och texten. När vi tittade på tankekartan såg vi att vi hade tagit upp fyra olika aspekter kring det vi lärt oss, utseende, var den bor, föda och något som eleverna tyckte var speciellt. Eleverna började med hjälp av tankekartan formulera meningar som jag skrev på tavlan. Tillsammans skapade vi en faktatext som eleverna fick utskrivet och möjlighet att rita en bild till. Då uppstod diskussionen hur bilder ska se ut till faktatexter. Vissa elever ville rita en björn rosa. Diskussionen fortsatte – Kan bilden vara ett sätt att förstå texten? Vi gick tillbaka till vår tidigare diskussion på vad en faktatext ska innehålla. Därefter var alla eniga om att det måste vara naturtrogna björnar till texten.

Vid nästa tillfälle tog jag fram vår faktatext igen och vi diskuterade hur den var uppbyggd. Jag tog med mig enkla texter om andra djur. Vi valde ett nytt djur att läsa om, göra en tankekarta och fak-

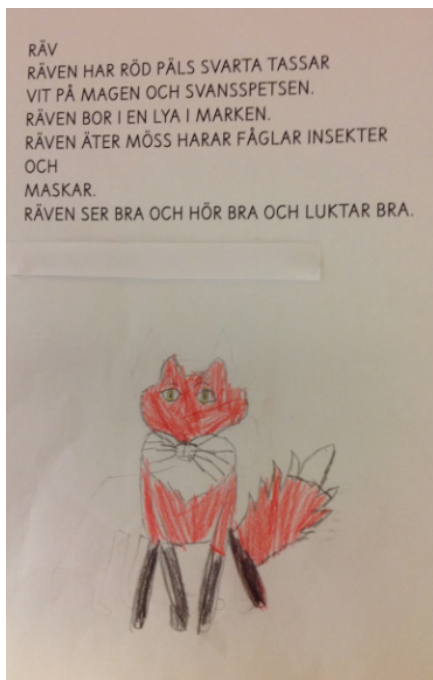
tatext kring. Därefter fick eleverna välja någon av de andra djurtexterna som jag hade med mig. De placerade sig i grupper kring borden där jag tidigare lagt ut de olika texterna. Uppgifterna som de fick var:

1. Läs tillsammans texten om djuret, alla i gruppen ska få chansen att läsa eller lyssna på någon kamrat som läser.
2. Prata om det ni lärt er och vad ni kan om djuret.
3. Gör en tankekarta. (En mall är utlagd med de olika områdena som vi tillsammans bestämt behöver vara med i en faktatext.)
4. Skriv tillsammans med en kompis en faktatext om det valda djuret.
5. Rita en bild som passar till din text.

Några elever som inte har kommit så långt i sin skrivutveckling hade valt samma djur som vi tillsammans skrivit om. Deras uppgift blev att skriva några meningar från tavlan. Några av dessa elever hade svårt att skriva av tavlan, så jag hjälpte dem genom att skriva på postitlappar som de kunde sätta framför sig när de skrev. Genom arbetet fick de skrivkunniga eleverna en utmaning och de mindre erfarna eleverna fick en text de var stolta över.

En flicka valde ett djur som ingen annan i hennes grupp var intresserad av,

räven. Jag förstod efter en stunds diskussion att hon verkligen ville skriva om den. Vi beslöt att hon fick prova att arbeta själv, utan någon skrivkompis. När hon läst sin text behövde hon hjälp att skriva sin tankekarta, jag blev hennes tillfälliga skrivkompis och skrev ner stödord och lite svåra ord när hon berättade för mig. Hon formulerade därefter meningar muntligt med hjälp av orden jag skrivit i tankekartan och efter det satte hon igång att skriva. Hon arbetade koncentrerat tills texten var klar. Hon ville inte sluta, inte ha rast

– hon ville bli klar. Hon ritade sin bild, resultatet var fantastiskt. Hon var stolt när hon berättade om räven för några av sina klasskamrater och när hennes fina text kom upp på väggen i klass-

rummet fick hon mycket positiv feedback av sina kamrater.

Genom det gemensamma läsandet och skrivandet har eleverna i gruppen fått förebilder på hur en faktatext kan se ut. Caroline Liberg (2003) beskriver i Barn utvecklar sitt språk hur eleverna behöver få olika stödstrukturer för att fortsätta sin språkutveckling. Åsa Wengelin och Claes Nilholm (2013) beskriver i *Att ha eller sakna verktyg*, hur elever i början av sin skrivutveckling lägger fokus på stavningen och att det då inte finns resurser över till att utveckla de övriga delarna i skrivandet, både vad gäller faktatexter och berättelser. Författarna menar vidare att det i början av skrivutvecklingen behövs tydliga strukturer för att utveckla texterna. De elever som stöter på svårigheter behöver en tydlig stödstruktur där de kan få hjälp, för att senare våga utveckla sina texter. Genom att arbeta med tankekartan och skriva klart varje punkt innan de går vidare blir texterna strukturerade. Att skriva med Ipad som verktyg gör att eleverna vågar mer. De behöver inte vara mekanikerna som måste kämpa för att få

bokstäverna att se rätt ut. Det räcker med några knapptryckningar så förbättras texten och de får ett resultat de är nöjda med. Detta möjliggör att vi pedagoger kan ställa högre krav på vidareutveckling av texterna både vad gäller innehåll och form.

Att diskutera:

- *Hur arbetar du för att öka dina elevers skrivkompetens?*
- *Hur skapar vi en inkluderande och stimulerande lärmiljö som utvecklar alla elevers språk?*
- *Hur kan vi arbeta med stavning för att stärka våra elever så att de kan utveckla sitt övriga skrivande?*

FÖRSTELÄRARENS UPPDRAG I SVEDALA KOMMUN

En tjänst som förstelärare innebär ett starkt uppdrag med ökade krav på att utveckla egen undervisning, att följa med i skolforskning, att sprida kunskap och vara aktiv i det kollegiala samtalet för att utmana och stödja kollegor. I uppdraget ingår att vara en förebild för kollegor och att aktivt bidra till att synliggöra och verka för undervisning i enlighet med kommunens utvecklingsarbete.

Förstelärarens klassrum ska vara öppet för lektionsbesök av förvaltning, rektor, kollegor, föräldrar och inbjudna gäster och denne förväntas ha ett öppet och kritiskt förhållningssätt till sin praktik. Förstelärare förväntas också regelbundet blogga om sin undervis-

ning på "Förstelärare bloggar". Bloggandet är en del av kommunens kvalitetssäkring och syftar till att synliggöra förstelärarens undervisning för kollegor, rektorer men även till att synliggöra Svedalas utvecklingsarbete för utomstående.

Den som är förstelärare i Svedala:

- visar på ett medvetet förhållningssätt till undervisning
- arbetar utifrån det utvecklingsarbete som sker i kommunen
- förbättrar resultat genom ett formativt förhållningssätt
- vågar vara och agera som positiv förebild för kollegor
- kan kommunicera och beskriva sitt arbete

Försteläraren ska arbeta för att alla elever ska lyckas och utifrån en vetenskaplig grund.